

Ware Christelijke Religie

Vervolg van hoofdstuk 9

over het Berouw.

523. Er wordt beweerd dat niemand de Wet kan vervullen en wel des te minder, aangezien hij, die één gebod van de decaloog overtreedt, alle overtreedt.

Maar deze zegswijze moet anders worden verstaan dan zij luidt, en wel zo, dat wie vanuit het vooropgestelde of het bevestigde tegen één gebod handelt, tegen de overige handelt; want vanuit het vooropgestelde en bevestigde handelen staat dit gelijk met volstrekt ontkennen dat het een zonde is; en dat men, wanneer gezegd wordt dat het een zonde is, dit als iets van geen belang verwerpt.

Wie op deze wijze de zonde loochent en verwerpt, beschouwt al wat zonde wordt genoemd, als niets.

In dit vooropgestelde komen zij, die niets van berouw willen horen; omgekeerd komen echter diegenen in het vooropgestelde, in de Heer te geloven en de naaste lief te hebben, die door berouw enige boosheden, welke zonden zijn, verwijderd hebben.

Dezen worden uit de Heer in het vooropgestelde gehouden, zich van tal van boosheden te onthouden.

Wanneer dan ook dezen door onwetendheid of door enige sterk overheersende begeerte zondigen, dan wordt hun dit niet toegerekend, omdat zij zich dat niet hadden voorgenomen noch het bij zichzelf bevestigen.

Dit mag door het volgende bevestigd worden: in de geestelijke wereld ontmoette ik meerderen die in de natuurlijke wereld net als anderen hadden geleefd, en wel daarin dat zij zich prachtig kleedden, uitgezochte spijzen aten, met grote winsten zaken deden evenals anderen, schouwspelen bezochten, over liefdesaangelegenheden schertsten als uit wulpsheid, behalve dergelijke dingen meer, en toch rekenden de engelen deze dingen sommigen als boosheden van de zonde aan en sommigen rekenden zij ze niet als boosheden aan, en verklaarden dezen onschuldig, maar de anderen schuldig.

Op de vraag, waarom dit zo gebeurde, daar zij toch dezelfde dingen hadden gedaan, antwoordden zij, dat zij allen beschouwden naar het vooropgestelde, de bedoeling en het einddoel, en daarnaar onderscheid maakten, en dat zij daarom hen verontschuldigen of verdoemen, die het einddoel of verontschuldigt of verdoemt, aangezien allen in de hemel het goede als einddoel hebben en allen in de hel het boze als einddoel.

524. Maar dit zal door vergelijkingen verduidelijkt worden; met de zonden, die bij de onboetvaardige mens worden vastgehouden, is het gesteld als met verschillende ziekten bij hem, waaraan de mens sterft, wanneer geen geneesmiddelen worden gebruikt en daardoor de kwaadaardige dingen verwijderd worden.

Vooraf met de ziekte die koudvuur wordt genoemd, en die wanneer die niet in korte tijd genezen wordt, om zich heen grijpt en onvermijdelijk tot de dood leidt; evenzo met gezwollen en abcessen, wanneer die niet openbreken of geopend worden; want de empyemata of opeenhopen van etter zouden zich in de naburige delen uitstorten en van daar in de daarmee samenhangende ingewanden, en tenslotte in het hart, waardoor de dood veroorzaakt zou worden.

Ook kunnen deze zonden vergeleken worden met: tijgers, luipaarden, leeuwen, wolven en vossen, die, wanneer ze niet werden vastgehouden in hollen, of gebonden met ketens of strikken, het kleinvee en het grootvee zouden aanvallen als de vos de kippen, en verscheuren; en eveneens met giftige slangen, die, wanneer ze niet met stokken neergedrukt werden gehouden of wanneer hun de tanden niet werden uitgerukt, de mens dodelijke beten zouden toebrengen.

Een hele kudde zou, wanneer men die in het veld achterliet, waarin giftige kruiden groeien, te gronde gaan, als de herder haar niet heenleidde tot onschadelijke grasweiden.

Evenzo zou de zijdeworm en daarmee alle zijde te gronde gaan, wanneer de andere wormen niet afgeschud werden van de bladeren van zijn boom.

Deze zonden zouden ook vergeleken kunnen worden met granen in schuren of huizen, die beschimmeld en ranzig en zo dus van geen nut zouden worden, wanneer aan de lucht niet de gelegenheid werd gegeven vrij daar doorheen te strijken en de schadelijke dingen weg te voeren. Wanneer het vuur bij het eerste begin niet geblust werd, zou het een stad of een bos geheel en al ontvolken; een tuin zou geheel en al door stekelbrem, doorns en distels overwoekerd worden, wanneer ze niet uitgerooid werden.

De tuinders weten dat een boom die uit slecht zaad en wortel voortkomt, zijn slechte sappen overbrengt in de stam van de geënte of geoculeerde goede boom, en dat de slechte sappen die daarin omhoog gaan, in goede sappen veranderd worden en nuttige vruchten voortbrengen.

Iets dergelijks vindt met de mens plaats door de verwijdering van het kwaad door middel van het berouw, want daardoor, 'wordt de mens opgenomen in de Heer als de rank in de wijnstok en draagt hij goede vruchten', (Johannes 15:4,5,6).

Met de erkenning van de zonde en met het onderzoek van een zonde bij zichzelf zet het berouw in.

525. In de christelijke wereld kan het niemand aan besef van de zonde ontbreken, want eenieder wordt daar van kind af aan geleerd, wat het boze is en van de knapen jaren af, wat het boze van de zonde is.

Dit leren alle jongelui van hun ouders en leermeesters en ook uit de decaloog, die het eerste leerboek is voor allen binnen het christendom; en bij hun verdere ontwikkeling door de predikingen in de tempels en door onderwijzingen thuis; en in de volheid uit het Woord; en bovendien door de burgerlijke wetten van de gerechtigheid, welke dergelijke dingen leren als de decaloog en andere plaatsen in het Woord.

Want het boze van de zonde is niets anders dan het boze tegen de naaste en het boze tegen de naaste is ook het boze tegen God, welk boze de zonde is.

Maar de erkenning van de zonde richt hoegenaamd niets uit, tenzij de mens de handelingen van zijn leven onderzoekt en ziet, of hij iets zodanigs in het verborgene of in het openbaar gedaan heeft. Tot zolang is dit alles slechts een wetenschap en wat de prediker dan voordraagt, is slechts iets dat klinkt in het linkeroor, waaruit het in het rechteroor overgaat en ontsnapt, en tenslotte wordt het louter een zaak van de gedachte en van de devotie van de long en bij sommigen iets van verbeelding en iets als hersenschimmen.

Maar het is geheel anders gesteld, wanneer de mens zichzelf naar de erkenning van wat zonde is, onderzoekt, en bij zichzelf op iets stuit en tot zichzelf zegt: 'Dit boze is een zonde', en uit vrees voor de eeuwige straf zich daarvan onthoudt.

Dan eerst wordt de onderwijzende en stichtelijke prediking in de tempels door beide oren opgenomen en in het hart gedragen en wordt de mens van een heiden christen.

526. Wat kan in de hele christelijke wereld meer bekend zijn, dan dat de mens zichzelf moet onderzoeken; want overal, in keizerrijken en koninkrijken, zowel in die, welke de rooms-katholieke

als in die, welke de evangelische godsdienst zijn toegedaan, leert en vermaant men, dat de mens, alvorens tot het Heilig Avondmaal te naderen, zichzelf moet onderzoeken, zijn zonden zal kennen en erkennen, en voortaan anders zal leven.

In de Engelse gebieden gaat deze vermaning met verschrikkelijke bedreigingen gepaard; daar leest de voorganger uit het gebed dat aan de communie voorafgaat, vanaf het altaar met luide stem het volgende: 'Dit is de weg en dit is het middel, om waardig aan het Heilig Avondmaal deel te nemen; het voornaamste bestaat hierin, dat eenieder de handelingen en de wandel van zijn leven zal onderzoeken naar het richtsnoer van de geboden van God; en wanneer hij beoordeelt, dat hij in welk gebod dan ook met wil, woord of daad overtreden heeft, zo zal hij zijn zondige natuur bewenen en voor de almachtige God bekentenis doen, met het vaste voornemen zijn leven te beteren; en wanneer hij beoordeelt dat de overtredingen van dien aard zijn, dat zij niet alleen tegen God, maar ook tegen de naaste gericht zijn, zo zal hij zich met hem verzoenen, en bereid zijn met al zijn vermogen herstel en voldoening te geven voor de aan de ander aangedane beledigingen en boosheden; en desgelijks zal hij bereid zijn, anderen hun overtredingen te vergeven, gelijkerwijs hij wil dat zijn overtredingen door God vergeven worden; want anders bewerkt de ontvangst van de Heilige Communie niets anders dan verzwaring van de verdoemenis.

Daarom, zo iemand van u een godslasteraar is, die Zijn Woord kleineert en beschimpt, of een echtbreker, of in boosheid of in kwaadwilligheid, of in enige andere grote misdaad, dat hij voor zijn zonde boete zal doen; zo niet, dat hij alsdan niet tot de Heilige Communie zal naderen; anders zal na de ontvangst daarvan de duivel in u varen, zoals hij in Judas voer, en u met alle ongerechtigheid vervullen en zowel het lichaam als de ziel verderven'.

527. Niettemin zijn er sommigen die zichzelf niet kunnen onderzoeken, zoals kleine kinderen en jongens en meisjes voordat zij de leeftijd hebben bereikt waarop zij zichzelf kunnen beschouwen, eveneens de eenvoudigen die tot geen overdenking in staat zijn; verder ook al diegenen die geen 'vreze Gods' hebben; en behalve dezen diegenen die ziek van gemoed en lichaam zijn; en bovendien diegenen die, bevestigd in de leer van de rechtvaardiging door het geloof-alleen, dat de mens de verdienste van Christus toerekent, zich overreed hebben, dat er door het onderzoek en het daaruit voortvloeiende berouw iets van de mens zou binnensluipen, dat het geloof verderven zou en zo dus het heil buiten zijn enige verblijfplaats zou uitwerpen en voortwerpen.

Voor al dezen is slechts de mondelinge belijdenis van dienst, en dat deze belijdenis niet het berouw is, werd boven in dit hoofdstuk aangetoond.

Maar zij die weten wat zonde is, en meer nog zij die uit het Woord tal van dingen weten en die leren en zichzelf niet onderzoeken, en vandaar geen zonde in zichzelf zien, kunnen vergeleken worden met hen, die rijkdommen bijeenschrapen en wegleggen in kisten en koffers, zonder enig ander nut daaruit te halen dan ernaar te kijken en ze te tellen; en met hen die in hun schatkisten gouden en zilveren juwelen verzamelen en die in kluizen wegstoppen, met rijkdom als enig einddoel.

Zij zijn gelijk aan 'de handelaar die zijn talent onder de grond verborg en aan hem die zijn pond in een zweetdoek had weggelegd', (Mattheüs 25:25; Lucas 10:20).

Zij zijn ook als 'de harde wegen en de steenrotsen, waarop het zaad valt', (Mattheüs 13:4,5); en ook als 'bladrijke vijgenbomen die geen vruchten dragen', (Marcus 11:13); en 'zij zijn diamanten harten, die geen harten van vlees worden', (Zacharia 7:12).

Zij zijn, 'gelijk de veldhoenders, die verzamelen en niet uitbroeden; zij maken rijkdommen, maar niet met gericht; in het midden van hun dagen verlaten zij dezelve, en in hun laatste worden zij dwazen', (Jeremia 17:11).

'Zij zijn gelijk aan de vijf maagden, die lampen en geen olie hadden', (Mattheüs 25:1 tot 12).

Zij die uit het Woord vele dingen putten ten aanzien van de naastenliefde en het berouw, en een veelheid van geboden kennen en niet overeenkomstig deze leven, kunnen met gulzigaards vergeleken worden, die de spijzen in grote brokken in de mond stoppen, en zonder ze met de tanden

te vermalen, opslokken, zodat ze onverteerd in de maag blijven liggen, en daarom, wanneer zij uitgeperst worden, het maagsap bederven en slepende ziekten veroorzaken, waaraan zij tenslotte op ellendige wijze sterven.

Aangezien zulke mensen, hoezeer ook in het licht, zonder geestelijke warmte zijn, kunnen zij winters worden genoemd, koude landen, poolklimaten, ja zelfs sneeuw- en ijsmassa's.

Het daadwerkelijke berouw bestaat daarin, zichzelf te onderzoeken, zijn zonden te kennen en te erkennen, tot de Heer smeken en een nieuw leven in te zetten.

528. Dat men absoluut boete moet doen en dat daarvan het heil van de mens afhangt, blijkt uit vele plaatsen in het Woord, waarvan hier voor dit ogenblik de volgende zullen worden aangevoerd: 'Johannes predikte de doop van het berouw en hij zei: Brengt vruchten voort die het berouw waardig zijn', (Lucas 3:3,8; Marcus 1:4); 'Jezus begon te prediken en te zeggen: Doet boete', (Mattheüs 4:17); en Hij zei: 'Omdat het koninkrijk Gods gekomen is, doet boete', (Marcus 1:14,15); voorts: 'Indien gij geen boete doet, zo zult gij allen vergaan', (Lucas 13:5); 'Jezus gebod Zijn discipelen, dat in Zijn Naam gepredikt moest worden het berouw en de vergeving van de zonden onder alle natiën', (Lucas 24:47; Marcus 6:12).

Daarom, 'predikte Petrus het berouw en de doop in de naam van Jezus Christus tot vergeving van de zonden', (Handelingen 2:38), en zei hij ook: 'Doet boete en bekeert u, opdat uw zonden mogen uitgewist worden', (Handelingen 3:19).

Paulus predikte aan allen alom, 'dat zij zouden boete doen', (Handelingen 17:30).

Paulus 'verkondigde ook in Damascus, in Jeruzalem, door de ganse streek van Judea en de heidenen, dat zij boete zouden doen en zich tot God bekeren en dat zij werken zouden doen, het berouw waardig', (Handelingen 26:20).

En ook betuigde hij, 'zowel de Joden als de Grieken het berouw tot God en het geloof in de Heer Jezus Christus', (Handelingen 20:21).

De Heer zei tot de Kerk van Efeze: 'Ik heb tegen u, dat gij uw eerste naastenliefde hebt verlaten, doe boete; zo niet, Ik zal uw kandelaar van zijn plaats bewegen, indien gij niet boete doet', (Openbaring 2:2,4,5).

Tot de Kerk in Pergamus: 'Ik weet uw werken; doe boete', (Openbaring 2:13,16).

Tot de Kerk in Thyatire: 'Ik zal haar tot verdrukking overgeven, zo zij geen boete doet van haar werken', (Openbaring 2:19,22,23).

Tot de Kerk van de Laodicensen: 'Ik weet uw werken, wees ijverig en doe boete', (Openbaring 3:15,19).

'Er is vreugde in de hemel over een zondaar die boete doet', (Lucas 15:17); behalve tal van plaatsen elders.

Hieruit blijkt duidelijk dat er beslist boete gedaan moet worden, maar welke en op welke wijze, zal in hetgeen volgt duidelijk worden gemaakt.

529. Wie kan niet naar de hem gegeven rede begrijpen, dat het berouw niet daarin bestaat, alleen met de mond te belijden dat men een zondaar is, en hierover tal van dingen te uiten, zoals de huichelaar, waarover eerder in nr. 518 werd gesproken; want wat is voor de mens, wanneer hij in angst en doodsstrijd is, gemakkelijker dan vanuit de long uit te ademen en daaruit door de lippen zuchten en kreten te slaken en ook op de borst slaan en zich aan alle zonden schuldig te verklaren, terwijl hij zich toch van geen enkele bij zichzelf bewust is.

Gaat dan gelijk met die zucht ook de duivelse bende, die in zijn liefden zetelt, heen? Spot deze bende niet veeleer vernederend daarom, en blijft, als tevoren in hem als in haar huis? Hieruit blijkt duidelijk, dat niet een dergelijk berouw in het Woord is bedoeld, maar, zoals het genoemd wordt, berouw van boze werken.

530. De vraag is daarom: ‘Hoe moet men boete doen?’ Het antwoord luidt: daadwerkelijk! En dit bestaat daarin, zichzelf te onderzoeken, zijn zonden te kennen en te erkennen, tot God smeken en een nieuw leven in te zetten.

Dat berouw onbestaanbaar is zonder zelfonderzoek, werd in het voorgaande artikel aangetoond. Maar waartoe dient het onderzoek anders dan daartoe, dat men zijn zonden leert kennen; en waartoe dient de erkenning anders dan daartoe, dat men zal erkennen dat de zonden in hem zijn; en waartoe dienen deze drie dingen anders dan daartoe, dat men ze voor de Heer zal belijden en om bijstand smeken en hieruit een nieuw leven in te zetten, hetgeen het einddoel is ter wille waarvan men zich onderzoekt? Dit is daadwerkelijk berouw.

Dat men op deze wijze moet voortgaan en handelen, kan ieder mens weten nadat hij de eerste leeftijd doorlopen heeft, en meer en meer naarmate hij de beschikking krijgt over eigen oordeel en rede.

Hij kan dit weten door de Doop; onder de wassing wordt verstaan de wederverwekking, want in de doop hebben zijn peten voor hem beloofd, dat hij de duivel en al diens werken zal verwerpen; desgelijks het Heilig Avondmaal, want allen worden, alvorens waardig daartoe te naderen, vermaand, boete voor hun zonden te doen en zich tot God te bekeren en een nieuw leven in te gaan; en bovendien door de Decalooq of catechismus, die in de handen van alle christenen is, en waar in zes geboden niets anders bevolen wordt dan dat men de boosheden niet doen zal; en wanneer men deze boosheden niet door berouw verwijdt, dan kan men de naaste niet liefhebben, en nog minder God, terwijl toch van deze twee geboden de Wet en de Profeten, dat wil zeggen het Woord, bijgevolg het heil afhangen.

Indien de daadwerkelijke boete van tijd tot tijd gedaan wordt, namelijk even vaak als de mens zich tot de communie van het Heilig Avondmaal voorbereidt, en indien de mens zich daarna onthoudt van de ene of de andere zonde, die hij dan bij zichzelf aantreft, dan is dit voldoende om hem in de daadwerkelijkheid van het berouw binnen te leiden; en wanneer hij daarin is, dan is hij op de weg naar de hemel, want dan vangt de mens aan van natuurlijk geestelijk te worden en geboren te worden als een nieuw mens uit de Heer.

531. Dit kan door de volgende vergelijkingen worden toegelicht: de mens is vóór het berouw zoals een woestijn, waarin vreselijke wilde dieren zijn: draken, oehoe's, uilen, adders en bloedslangen, terwijl daar in de struiken de ochim en de tzijim zijn en de saters dansen; maar nadat deze wezens door de vlijt en de arbeid van de mens zijn uitgedreven, kan de woestijn geploegd en tot graanvelden bebouwd, en eerst met haver, bonen en vlas en daarna met gerst en tarwe bezaaid worden.

Ook kan het worden vergeleken met de boosaardigheid, die in overvloedige mate bij de mensen heerst; wanneer de booswichten niet volgens de wetten gekastijd en gestraft werden met slagen of met de dood, zou geen stad en dus ook geen koninkrijk voortbestaan.

De mens is gelijk een gezelschap in kleinste vorm; indien hij niet met zichzelf op geestelijke wijze zo handelt, als op natuurlijke wijze met de booswichten in het grote gezelschap gehandeld wordt, dan zou hij na de dood gekastijd en gestraft worden, en wel dermate totdat hij uit vrees voor straf het boze niet doet, hoewel hij nooit daartoe gebracht kan worden het goede te doen uit liefde van het goede.

Het ware berouw bestaat daarin, niet alleen de handelingen van zijn leven te onderzoeken, maar ook de bedoelingen van zijn wil.

532. Het ware berouw bestaat daarin niet alleen de handelingen van zijn leven te onderzoeken, maar ook de bedoelingen van zijn wil.

Dit komt omdat het verstand en de wil de handelingen maken; want de mens spreekt uit de gedachte en handelt uit de wil.

Vandaar is de spraak de sprekende gedachte en de handeling de handelende wil.

Aangezien de spraken en de handelingen daaruit voortkomen, zo volgt ontwijfelbaar, dat het deze twee zijn die zondigen, wanneer het lichaam zondigt.

De mens kan ook boete doen voor de boosheden die hij met het lichaam gedaan heeft, en toch het boze denken en willen.

Maar dit is alsof men de stam van een slechte boom omkapt en zijn wortel in de grond laat, waaruit dezelfde slechte boom weer opgroeit en zich rondom uitbreidt.

Anders is het echter gesteld, wanneer ook de wortel wordt uitgerukt en dit vindt plaats in de mens, wanneer hij tevens de bedoelingen van zijn wil onderzoekt en de boosheden door het berouw verwijdert.

De mens onderzoekt de bedoelingen van zijn wil, wanneer hij zijn gedachten onderzoekt, want hierin openbaren zich de bedoelingen; zoals wanneer hij: wraaknemingen, echtbreuken, diefstallen en valse getuigenissen en de begeerten daartoe denkt, wil en bedoelt, alsmede lasteringen tegen God, het Heilige Woord en de Kerk enzovoort.

Wanneer hij daarop zijn aandacht vestigt en onderzoekt of hij die dingen doen zou, als hem de vrees voor de wet en voor het verlies van de goede naam niet weerhield, en wanneer hij dan, na gedaan onderzoek, denkt, dat hij deze dingen niet wil omdat het zonden zijn, zo doet hij ware en innerlijke boete; en nog meer, wanneer hij in de verlustiging van die boosheden is en tevens in het vrije om ze te doen en dan weerstand biedt en zich daarvan onthoudt.

Wie dit herhaaldelijk doet, wordt de verlustigingen van de boosheden, wanneer die terugkeren, als onaangenaam gewaar en tenslotte verdoemt hij ze tot de hel.

Dit is het wat verstaan wordt onder de volgende woorden van de Heer: 'Die zijn ziel wil vinden, zal dezelve verliezen, en die zijn ziel zal verloren hebben om Mijnentwil, zal dezelve vinden', (Mattheüs 10:39).

Wie de boosheden van zijn wil door middel van dit berouw verwijdert, is gelijk aan hem die tijdig het door de duivel gezaaide onkruid uit het veld wiedt, zodat de uit de Heer God Zaligmaker ingeplante zaden een vrije bodem vinden en opwassen tot de oogst, (Mattheüs 13:24 tot 30).

533. Er zijn twee liefden die van oudsher in het menselijk geslacht geworteld zijn: de liefde allen te overheersen en de liefde de goederen van allen te bezitten.

De eerstgenoemde liefde rent, wanneer haar de teugels worden gevierd, zo ver voort, dat zij de God van de hemel wil zijn; en de laatstgenoemde rent, wanneer haar de teugels gevierd worden, zo ver voort dat zij de God van de wereld wil zijn.

Aan deze twee liefden zijn alle overige boze liefden, waarvan er legioenen bestaan, ondergeschikt. Maar het is uiterst moeilijk die twee te onderzoeken, omdat ze in het binnenste zetelen en zich verbergen, want zij zijn als adderslangen die in de spleten van een rots schuilen en haar vergif opsparen, om wanneer iemand op die rots gaat liggen, hem dodelijke beten toe te brengen en zich terug te trekken.

Zij zijn ook als de sirenen van de Ouden die de mensen door hun gezang lokten en hen door middel daarvan doodden.

Deze twee liefden tooien zich ook met glanzende toga's en tunica's, zoals een duivel zich door magische fantasie tooit onder de zijnen en onder anderen die hij wil begoochelen.

Maar men dient wel te weten, dat deze twee lieden meer kunnen heersen bij de kleinen dan bij de groten, meer bij de armen dan bij de rijken, meer bij de onderdanen dan bij de koningen, want deze zijn tot heerschappij en tot rijkdom geboren, welke zij tenslotte niet anders beschouwen dan zoals een ander zijn dienstvolk en zijn eigendom, een bewindvoerder het zijne, een rentmeester het zijne, een scheepskapitein het zijn, ja zelfs zoals een arme pachter het zijne beschouwt.

Anders is het echter gesteld met koningen die naar de heerschappij over de koninkrijken van anderen streven.

Dat men de bedoelingen van de wil moet onderzoeken, komt omdat in de wil de liefde zetelt, want de wil is, zoals eerder werd aangetoond, de ontvanger ervan.

Alle liefde ademt daaruit haar verlustigingen in de gewaarwordingen en gedachten van het verstand, want deze doen hoegenaamd niets uit zichzelf, maar uit de wil, aangezien zij hem begunstigen, en met alle dingen, die tot zijn liefde behoren, instemmen en ze bevestigen.

Vandaar is de wil het huis zelf, waarin de mens woont en het verstand is de voorhof, waardoor hij uit- en ingaat.

Vandaar komt het dat gezegd wordt, dat de bedoelingen van de wil onderzocht moeten worden; wanneer deze onderzocht en verwijderd zijn, wordt de mens uit de natuurlijke wil, waarin de overgeërfde en daadwerkelijke boosheden zetelen, opgeheven in de geestelijke wil, door welke de Heer de natuurlijke wil hervormt en wederverwekt en door middel hiervan de dingen die tot het zinlijke en tot de wil van het lichaam behoren, en zo dus de gehele mens.

534. Zij die zichzelf niet onderzoeken, zijn te vergelijken met zieken bij wie het bloed bedorven is door de verstopping van de kleinste bloedvaten; vandaar uittering, verdoving van de leden en hevige chronische ziekten, die door de verdikking, de taatheid, de verscherping en verzuring van de sappen en vandaar van het bloed ontstaan.

Daarentegen zijn zij, die zichzelf ook ten aanzien van de bedoelingen van de wil onderzoeken, te vergelijken met hen die van deze ziekten zijn genezen, en terugkeren tot het leven waarin zij als jongemannen waren.

Zij die zichzelf naar behoren onderzoeken, zijn gelijk de schepen uit Ophir, beladen met goud, zilver en kostbaarheden; maar voor dat zij zichzelf hebben onderzocht, zijn zij zoals met vuilnis beladen schepen, waarmee het vuil en de drek van de straten wordt weggevoerd.

Zij die zichzelf innerlijk onderzoeken, worden zoals mijnen, waarvan alle wanden glanzen van erts van edele metalen, terwijl die tevoren stinkende poelen waren, waarin ringslangen zijn en giftige slangen met glinsterende schubben en schadelijke insecten met glanzende vleugels.

Zij die zichzelf niet onderzoeken, zijn zoals dorre beenderen in het dal, maar nadat zij zich onderzocht hebben, zijn zij, 'gelijk diezelfde beenderen, waarop de Heer zenuwen legde, vlees deed opkomen, ze met een huid overtrok, de geest in hen gaf, en zij leefden', (Ezechiël 37:1 tot 14).

